

Mgr. David Doubek, Ph.D.

Posudek na bakalářskou práci Dominiky Drahovzalové: Útlak: Divadlo utlačovaných.

Práce se věnuje akčnímu výzkumu zajímavé sociálně – pedagogické / psychologické/ občansky emancipační metody, nazývané „Divadlo utlačovaných“ (TO). Představuje žánrově něco docela odlišného od prací, které jsem dosud vedl, protože nejde o práci, které by byla empirická či teoretická. Mnohem spíše bych tuto práci nazval „performativní“ nebo specificky metodologická. Autorku zmíněná metoda zaujala a rozhodla se jí teoreticky a reflexivně zpracovat na základě vlastní zkušenosti, tím, že se semináře a představení TO zúčastní a tuto zkušenost se pokusí zpracovat. V práci tedy nejde o to, ověřovat zda TO funguje či ne nebo srovnávat mezi různými TO, ale spíše podat zprávu zevnitř TO.

Nejdříve se věnuje teoretickým kořenům a historii vzniku metody TO v dílech filosofů a sociálních reformátorů (Dewey, Nietzsche, Freire) až k tvůrci TO A. Boalovi a umísťuje TO mezi tzv. paradivadelní systémy individuální emancipace. Autorka dále komentuje principy TO z perspektiv sociální psychologie. Ukazuje principy, na kterých by TO mělo stavět, kdy by se mělo jednat o jakýsi postup k zviditelnění všeho, co aktéry-pacienty-učně uvěznuje v bezmoci. Tato společná zkušenost a nazření mají přispět k mentálnímu vyvázání se z útlaku a emancipaci. TO tedy nelze dokonce ani doslovně chápat jako metodu, spíše jako určitou událost, která má nejen napravit určité chyby, ale také změnit jazyk, kterým zúčastnění svou situaci vyjadřují a prostřednictvím kterého ji uchopují. Mělo by s vlastně jednat o zvědomění diskurzu prostřednictvím společné divadelní aktivity. Potud tedy doktrína TO.

Dominika Drahovzalová se rozhodla vyzkoušet, jak to s touto doktrínou ve skutečnosti funguje a v tomto „ukotvení“ vidím podstatný přínos její práce. Sice uvádí, že se jedná o akční výzkum, ale pročítáním zjišťujeme, že jde spíš o skutečný fieldwork, ovšem tím navštíveným místem je samotná událost TO, kterou nás autorka provádí prostřednictvím hlasů svých informátorů. TO zde vystupuje jako jakýsi ceremoniál, transformační rituál, ke kterému existuje nějaký vzdálený předpis, ale de facto je tento ceremoniál vynalézán, vyjdenáván a osvojován aktéry v průběhu akce samotné. Autorka ukazuje klíčové a krizové momenty, pojmy, role a upozorňuje na terapeutický potenciál a rizika, která se v TO objevují a která by stála za další hlubší prozkoumání. Poukazuje také – a jsem velmi rád – na elementy určitého chaosu a rozptýlenosti, které proces TO doprovázejí a které je nutno překonávat.

Dominika Drahovzalová si dané téma našla sama a po celou dobu práce byla velice motivovaná a zvědavá, kam jí její práce dovede. Text vychází z hlubokého vlastního zájmu a nepochybně díky tomu byla z její strany znát pracovitost a zaujatost. Téma práce považuji za originální, práce je zpracovaná poctivě a důkladně, žádná fáze nebyla ošizená, metodologický přístup je adekvátní. Z těchto důvodů navrhuji nejvyšší ohodnocení.